

Vad tänker du på, Maria?

*Reflektion vid Anders Widoffs
Mariaskulptur i Uppsala Domkyrka
på Marie Bebådelsedagen 2007.*

Under det gångna året har jag haft förmånen att arbeta med kulturfrågor på Stallet intill Domkyrkan i Uppsala. En av mina viktigaste bekantskaper under den här tiden har blivit Maria i Anders Widoffs djupt originella gestaltning. Gång efter gång har jag vandrat genom koromgången ensam eller tillsammans med mina besökare för att se och begrunda "Återkomsten".

Med tiden har dessa vandringar blivit till en inre dialog med en samtida Maria. Jag uppfattar henne som en allvarlig kvinna som är på besök i kyrkan och som verkar ha gått runt och tittat på prakten en stund. Nu har hon stannat till här bakom altaret med blicken riktad in mot Mariakoret.

Vad tänker du på, Maria?

Jag tror inte att Maria ägnar så mycket tanke åt det som vi kanske tycker är lite pinsamt.

Nämligen att Mariakoret tjänar som härbärge för Gustav Vasa och hans drottningars sarkofag. Möjligen undrar hon över vad kyrkan lade åt sidan när hon gjorde om rummet för kvinnan Maria

till grav för den världsliga kungamakten. Mera troligt är nog att Maria letar hon efter sin son. Den bilden blir särskild stark i fastetiden när Ingolf Kaisers stora skulptur *Korsnedtagning* också finns härinne i kyrkorummet. Just nu kommunicerar de båda konstverken med varandra. I det perspektivet blir Maria en djupt förtvivlad mor – en mor bland alla mödrar i världen som idag känner vanmakt inför att inte kunna hjälpa sitt barn.

Samtidigt får vi inte glömma att Maria står kvar här i kyrkorummet när Långfredagen övergår i Påskdagens uppståndelse och när det så småningom blir Pingstdag och alla får del av den Heliga anden. Då blir det tydligt att Maria står här som en människa bland människor. En myndiggjord personlig människa med samvete och ansvar för sig själv och andra.

Maria är för mig bilden av människan i det nya förbundet - efter uppståndelsen. En människa som fått Guds lag nedlagd i sitt eget bröst, skriven i hjärtat. Hon är en inifrånstyrd person – inte utifrånstyrd som människan i det gamla förbundet när lagen fortfarande var skriven på stentavlor.

Det står ju att Maria tillhörde *de stilla i landet*. Att hon var en kvinna som kände Gud i sitt hjärta. Hon var en bebådad kvinna och människa uppfylld av

skapandets kraft och där till föderska av det gudomliga in i världen.

Ändå står hon här längst in i katedralen och ser ganska vilsen och främmande ut. Hon har blicken vänd mot öster, vänd mot det kommande och verkar sammanbiten. Kanske tänker hon: "Har kyrkan verkligen förstått meningen med det nya livet i Kristus? Vad har man gjort av friheten och enkelheten i det inre livet med Gud?"

Anders Widoff säger själv att hans Maria är ett vittne och att kyrkan i hennes närhet och genom hennes blick tycks framträda på ett nytt sätt. Så är det nog. Konstnären har gjort ett uttryck som tvingar oss till självrannsakan. För mig blir vittnet Maria ett av kyrkans viktigaste korrektiv just nu. Hon får mig att undra vad som egentligen är det viktiga i kyrkans liv? Finns det rum för andlig närvaro och skapande kraft bland alla evenemang och jubileer? Är det inte risk för att vi tappar bort oss själva i all aktivism?

Det är som om Maria tänker: "Stora ting låter den mäktige ske med mig men vad gör ni av den möjlighet som jag med mitt liv, fick bära fram till er?"

Maria står för en livshållning som kan ses som en förebild för mänskligt liv. Den kan beskrivas som bönen livshållning och innebär att överlåta sig själv till livets skapande kraft.

Att låta sig formas som leran i krukmakarens händer. Eller med Dag Hammarskjölds ord i Vägmärken:

Att förbli en mottagande och att tacka för detta att få lyssna, se och förstå...

Det är en stor kontrast mellan denna vardagligt enkla kvinna och den väldiga katedralen Och några av oss kanske undrar: Är det här en förklädd Maria? Har hon svept om sig den gamla kappan för att dölja en himmelsk drottningsskrud?

Nej, det tror inte jag. Där lutar jag mig mot Martin Luther som själv var en varm Mariavän och levde nära Guds moder när han var som mest utsatt och förföljd. Han skriver:

*Guds moder är upphöjd över alla människor
men förblir dock så enkel och rättfram
att hon inte skulle ha ansett en enda tjänstflicka
som mindre än hon själv.*

Vi har nog inte riktigt förstått hur enkel och troskyldig Maria egentligen var. Så fjärran från allt tänkande som präglas av strategi, beräkning och politiskt spel. I boken *En Gud som Marias* skriver Elaine Storkey : "Hos Maria fanns ett djup av tro, medvetenhet och överlåtelse som närmast saknas i den moderna människans tankevärld. Marias värld styrs inte av

mänskliga avsikter eller nycker utan av en Gud som skapar allt levande."

Det är en provocerande tanke i en tid som är så präglad av individualism och jagiskhet som vår tid just nu. Vi lever ju på många sätt i motsatsen till Marialivet. Vi är omgärdade och översköljda av mediernas budskap där det gäller att synas och höras och att vara någon i andras ögon.

Det är om detta som Dag Hammarskjöld skriver i sina Vägmärken när han ironiskt konstaterar:

Urblåsta ägg flyter bra.

Men det är viktigt att notera att Dag Hammarskjöld inte säger detta som en anklagelse riktad mot andra utan just som en rannsakan av sin vilja att ständigt vara omgivningen till lags och att göra det som andra förväntar sig av honom. Det handlar om Jag-lusten i människans liv och den är ett narrspel, menar han. För det vi visar upp är inte vårt jag utan en anpassning efter yttre krav som i grunden gör oss främmande för oss själva. Det är det som är det stora misstaget eller förfalskningen av det i oss som är mer än vårt eget jag, heter det i Vägmärken.

Maria har inte anpassat sig. Hon låter sig inte "medietränas" eller "stylas" på vår tids manér. Hon döljer inte sin ensamhet och

osäkerhet. Maria är sann mot sig själv och väntar på genuin kontakt och verklig gemenskap.

En människas särart förverkligas när hennes liv blir en brygga till andra, skriver Dag Hammarskjöld vidare i Vägmärken. Så är det nog med Maria att hennes liv är en brygga till oss andra. När hon är hos sig själv är hon i det gemensamma. Nära sig själv är hon nära sin nästa. Innerst inne är hon mer än sitt eget jag.

Jag vill avsluta med några verser ur psalmen *Jordens bön* (psalm 786) skriven 1993 av Susanne Murray från Nya Zeeland. Vi lyssnar tillsammans med Maria in mot det rum där våra liv är större än vårt eget jag:

*Jag är er moder; bryt inte banden
Fly inte famnen, som ger er liv.
Min nöd är er nöd, min död är er död,
av jorden komna skall ni jord bli.*

*Jag är ert livsrum: gör ingen skada!
Bruka, bevara livet ni får.
Min kraft är er kraft, min prakt är er prakt.*

Jag är er framtid, läk mina sår.

*Gud är vårt ursprung: källan till livet!
Allting är givet för kärleks skull.
Livet bör vårdas, inte förrådas.
Jag är er moder, puls av er puls.*